

EDINOST

Izbija vsak dan zjutraj, tudi ob nedeljah in praznikih. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega 20, I. nadst. Dopolni listi se pošiljajo brezplačno. — Nepriznana pisma se ne vračajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Gledina. — Lastnik: Koroški list „Edinost“. — Tisk: tiskarna Edinost. — Telesni uredništvo in uprava: let. 11-57. — Naročnina: vsakega za celo leto 60 K, pol leta 30 K, tri mesece 15 K — za nedeljsko izdajo za celo leto 12 K, pol leta 6 K.

Povsemna številka za Trst in okolico 20 vin, zunaj 20 vin. Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 6 vin; oglasnice, zabavne oglasnice, vabila, oglasi dezerijskih zavodov mm po 10 v.; oglasi v tekstu lista do 6 vrst 20 K, vsaka nadaljnja vrsta 3 K. Misi oglasi po 5 vin, beseda, razpisi po 50 vin. Oglase sprejema in izdaja oddelček „Edinost“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi „Edinost“. Uprava in tiskarski oddelček so nahajata v ulici sv. Frančiška As. 20. — Polnobran. račun št. 602

BOJI NA KOROŠKEM.

PODROŽČICA, 12. jan. Te vrstice pišem, ob hrčči bveči v vlakcu v karavanskem tunelu. Našo fronto v Podrožčici so veselili fantje krstiki v »Črno fronto«. In res! Ko je došla slovenska legija v Podrožčico, smo videli naše izabre borilce pod poveljstvom ubotnika Martinčiča vse očrnele kakor dimnikarje. Naši vojniki očrne vsled bivanja v tunelu, kjer so za vse pripravljene posebni vlaki. Naše čete, obstoječe izprva samo iz fantov bivšega 17. pešpolka in mladih boroveljskih prostovoljcev, so dolgo držale pozicije na obronkih hribov proti kočodvoru, katerega so Nemci zavzeli z velikimi izgubami. Od 7. t. m. dalje branijo jugoslovanske čete karavanski predor. Kakor znano, so tem četam prišli na pomoč vrli slovenski legijonarji pod poveljstvom nadporočnika P. Cvenkja. Omeniti moram, da nam je neki nadporoč. Mrak zelo škotloval s svojim nastopom. Kakor sem izvedel, so ga na Jesenicah že aretirali kot sumnjivega hujakača. Naše čete so bile vse dni v svojih pozicijah nevtdržema v službi, nič in dati, ob megli in dežju. Nemške čete obstojijo največ iz dunajskih hujakačev in civilistov. Zgled jugoslovanske zavezanosti in domoljuba nam daje blejski Sokol. Kot prostovoljci so prišli dobro oboroženi v Podrožčico. Med njimi so bivši avstrijski častniki, ki se bojajo kot navadni prostaki s puško v roki. Bojujejo se hrabro za osvobodjenje našega Korotana. Najhujši boji so bili 9. in 10. t. m. Nemške strojnice so pričelšepati ogenj na železničarsko postope v bližini tunela, kjer so se nahajali slovenski legijonarji. Nemci so se v gosti megli polastili bližnjega hriba. Položaj je bil zelo resen, ker je bila nevarnost, da zajamejo Nemci vse legijonarje. Naše puške in strojnice so živahno odgovarjale. Odlikoval se je te dni posebno četrtočlana Gostinčar Pavel. Pravočasno nam je prišel na pomoč nadporočnik Gregorič, ki je začel s svojo havbico sipati šrapnele na Nemce, ki so morali urno zapustiti strojnice in se umekniti. Zelo kritičen dan je bil 10. t. m. Nemci so nas rano v jutro napadli s strojnimi in puškami od vseh strani kotline. Nemški topovi so streljali na umanjeno kaskarno z granatami. Eno je pakla ravno na vhod. Tu je bil ubit hrabri poročnik Vilhan z Blede, ki je vodil boroveljske prostovoljce. Zadetja sta bila tudi realezionar Boris Kostanjovec in učiteljski-legijonar Vekoslav Pečnik. Ubiti so bili še trije drugi vojniki. Med ranjenci je bil tudi poročnik Orožen iz Kamnika. Boj je trajal neprestano do desetih dopoldne. Nemški napad je odbit, tunel v naši rokah. Razpoloženje naših čet je izvirno. Vsi pričakujejo ure, ko bomo maščevali barbarske Nemce.

LJUBLJANA, 13. jan. Vsi oni, ki prihajajo te dni s fronte v Podrožčici, so polni hvale žunaštva naših fantov, ki so se z nepriznanim junastvom upirali desetkratni premoči Nemcev ter držali postojanke, dokler ni prišel pomoč. Neki častnik pa je pripovedoval: »Bil sem komitaš, boril sem se proti Turčiji, Bolgariji, Avstriji in Nemčiji, toda takega žunaštva, kakor

v Podrožčici še nisem videl.« Odbito je četovodja Gostinčar storil čudež žunaštva. Ko so se naši že morali umakniti v predor in se je bilo bati, da bodo morali pred nemško premočjo sploh prepustiti predor sovražniku, je četovodja Gostinčar vzel svojo strojnico ter začel iznad predora streljati na Nemce, ki so že obkolili vhod v predor. Ne da bi se brigal za sovražne krogje, je s svojo strojnico v hipu podrl 76 Nemcev, nakar so se ostali Nemci spustili v beg. Ta junak zasluži pač največje odlikovanje, ki ga more naša država sploh podeliti! Ko je prišla v Podrožčico pomoč srbskih bratov, to so naši Janezi silno razveselili. Dobili so namkrat novega poguma.

Jugoslovanski letalci na Koroškem.

JESENICE, 12. jan. Naši letalci so bili danes popoldne na Koroškem na opazovalnem poletu in so metali bombe na sovražne vojaške objekte. Polet je vodil nadporočnik Kos. Pilot Peternej se je spustil v Podrožčico nizko nad sovražne pozicije, nadporočnik Zupančič je začel z bombno utrjeno sovražno stražnico pred kočodvorom v Podrožčici, ki je letalo bomo obstreljaval.

Nemški napadi odbiti.

LJUBLJANA, 13. jan. Ljub. or. urad poroča 12. januarja ob sedmih zvečer iz uradnega vira: Dopoldne so Nemci pri Podrožčici napadli naše postojanke. Bili so odbiti. Naši letalci so z bombami napadli nemške čete pri Podrožčici in mest pri Rožekcu. Na Ljubelju, na vzhodnem Koroškem in na Štajerskem položaj izpremenjen.

Pri Velikovcu vsi napadi odbiti.

LJUBLJANA, 14. jan. Ljubljanski korespondenčni urad poroča 13. t. m. ob pol 8 zvečer iz uradnega vira: Pri Podrožčici ves dan praske s patruljami ter topniški in strojniški ogenj. — Pri Velikovcu so trajali boji skoro neprestano do 4. ure popoldne. Vsi napadi so bili odbiti. Naše izgube znašajo: 2 mrtva in 7 ranjenih. Pri drugih skupinah je položaj neizpremenjen.

Premirje na Koroškem.

LJUBLJANA, 14. jan. Med koroškimi Nemci in poveljstvom II. vojnega okrožja SHS se je dosedel sporazum in se je sklenilo premirje, ki se začne danes ob 8 zjutraj. Mogoče je, da bodo Nemci napadali in streljali še po 8. naše čete kljub temu ne bodo streljale.

Jugoslovanska legija v Zagrebu.

ZAGREB, 13. jan. Včeraj se je pripeljal semkaj en bataljon I. polka jugoslovanske legije z macedonskega bojišča. V tem bataljonu je precej slovenskega moštva in polovica slovenskih častnikov. V najkrajšem času pride semkaj še en bataljon 2. polka jugoslovanske legije, nakar se ločijo slovenski častniki in moštvo ter odide v Ljubljano, kjer bodo tvorili kader novi narodni vojski. Oba polka sta se borila že od leta 1915 proti Nemčiji in Avstro-Ogrski najprej na ruskem bojišču, nakar sta prišla deloma preko Kitajske in Indije, deloma preko Severnega morja skozi Anglesko in Francosko v Macedonijo, kjer sta se udeleževala vseh bojev proti Bolgarom in Nemcem. Nazadnje sta bila v Crngori in Albaniji kot posadki.

Določitev severnih mej Jugoslavije.

MARIBOR, 14. jan. Po naročilu dr. Korošca sta brzojavno pozvana v Pariz slovenska profesorja dr. Franc

Kovačič in dr. Matija Slavič kot strokovnjaka radi določitev severnih mej Jugoslavije. Oba sta izdelala natančen elaborat o severnih mejah.

Neresnične vesti o izpraznitvi Maribora.

MARIBOR, 14. jan. Vestl, da Slovenci izpraznujejo Maribor, so popolnoma neresnične. Mi stojimo trdno, bolj nego kdaj prej. Naša postojanka je popolnoma zanesljiva.

Zgodovinski dokument Ilirije.

LJUBLJANA, 13. jan. Ljubljanski korespondenčni urad je prejel izredno zanimivo izvorno listino. Kakor je doznalo pozvedovanje pri veščakih, doslej ta dokument najbrže sploh še ni bil nikdar in nikjer obelodanjen.

Gre namreč za cesarski patent z dne 3. avgusta 1816, s katerim je cesar Franc ustanovil Ilirsko kraljestvo. V slovenskem prevodu se glasi besedilo: »Mi Franc Prvi, po Božji milosti cesar avstrijski, kralj jeruzalemski, kralj Ogrske, Lombardije, Benečije, Dalmacije, Hrvatske, Slavonije, Galicije in Lodomerije; nadvojvoda avstrijski, vojvoda lotaringijski, solnograški, štajerski, koroški, kranjski, gorenjski, dolenski, šlezjski; velekežerdelski, mejni grof moravski, pokneženi grof habsburški in tirolski itd. itd. — smo sklenili določiti, da pustimo po traktatu, sklenjenem z aliancimi silami pod imenom Ilirije zopet pridobljene dežele, Kranjsko, beljaško okrožje, Gorico, Primorsko, nekdanje ogrsko Primorje in del, ki je pripadal provincialni Hrvatski, nadalje pod imenom Ilirije, da priključimo k temu prej kraljeva italijanska distrikta Cedad in Gradsko, potem celovsko okrožje, doslej pripadajoče Norični Avstriji, in da povzdignemo to novo Ilirijo za kraljestvo. Po tem odrejamo: 1. Kraljestvo Ilirijo naj upravljata dve posebni guberniji, ena vojvodini Koroško in Kranjsko, druga pa Primorje, grofovino Gorisko in Gradsko, potem doslej k Iliriji pripadajoči del provincialne Hrvatske. 2. Glede grba novega kraljestva, potem glede mesta, kjer naj se vstavi grb v Naš avstrijski cesarski grb, kakor tudi novi kraljevi naslov med Naše druge naslove, izide narečba pozneje. Dano v Našem glavnem in stolnem mestu, na Dunaju, dne tretjega avgusta leta 1816, v petindvajsetem letu Naših držav. — Franc I. r., Alojzij grof Ugarto, I. r., kraljevski češki najvišji nadvojvodski avstrijski prvi kancelar. Prokop grof Lazensky, I. r. — Po najvišjem povelju Njegovega c. kr. apostolskega Veličanstva Franc. grof Guicciardi, I. r.«

Čehi zasedajo.

FRANČIŠKOVE KOPELI, 13. Dun. kor. urad poroča: 10. t. m. je 80 mož Čehoslovakov zasedlo Frančiškove Kopele. Zupan je protestiral proti zasedbi. Na vprašanje zakaj so določili za Frančiškove Kopele tako močno posadko, je izjavil častnik, da je vsled nameravane usta-

Ivan Cankar.

(K predstavi njegove drame: Kralj na Betainovi z dne 11. I. 1919.)

Kakor stoletna roža, ki zažari pod božjim soncem samo za hip v vsej svoji lepoti, da omahne zopet v tihno zamišljenost skrivnostnega molčanja, tako vstane včasih pred trpeče človeštvo duh-velikan, ki je glasnik njegove bridkosti in njegovega brepenenja. Nihče ne ve: kako in zakaj... nihče ne ve: odkod in kam? — Pride, ker ga kličejo duše stisnjenih, da bi jim odgrnil najsvetejšo skrivnost vseh skrivnosti; Resnico! In ko se to zgodi in se rodi človeštvu prerok-odrešenik, tedaj zatrepče vse te hrenene duše, se strnejo kakor za molitev vse v eno družino in poslušajo zamaknjene Njegovo besedo... In zunaj je ta beseda še tako temna in zastrta, kakor so daljne slutnje najglobljih skrivnosti, poslušajo jo s nobožnimi srci, ker slutijo, da je prišla odandot, kjer se stekata v eno čas in prostor, se objemata v ljubezni dan in noč, ter se družita pokorno življenje in smrt...

Tudi nam, Slovencem, je vstal nekdo tak duh-prerok. Nada, nemla ga je rodila pred dobrimi tridesetimi leti, da bi videl vse njeno trpljenje in se poveljčil s svojo toplo besedo, kakor more poveljati edino sin svojo mater.

IVAN CANKAR.

eden izmed največjih snov, kar jih je rodila Slovenija, ta glasnik našega in človeškega trpljenja in svočenič najčistejše ljubezni in lepote, je bil umetnik po božji

volji. Nihče pred njim ni znal pogledati tako globoko v človeško srce in zgrabiti v njem vso težko bridkost njegovega življenja, ukljenenega v tesne spono dušnega suženjstva in vsakdanje tlake. Že v zgodnji mladosti je spoznal vso vnevtljivo krivičnost socialnega reda in zapisal besede:

»V bogatih kočilah se vozijo baroni, tatke, bankirji mimo mladih kostanjev, skoz jasni večer, ob nas siromakov spalirji.«

In kakor da bi ga bila vizija davne mladosti spremljala vse žive dni, je postal med nami glasnik vseh zatiranih in izmognanih. Za trpina-delavca je krvavelo njegovo srce in našlo včasih besedo, trpko in zgočo, tako da ga je človeško samcijubje zasovražilo in ga hotelo ubiti.

Videl je vso gnilobo našega družabnega življenja in jo postavil pred nas neoplašano, tako kot je v resnici. In tedaj so vstali med nami farizeji in zagnali krik do neba: »Očije ga, brezbožnega pohištijevca!« A on je govoril naprej in vihtel neumisljeno svoj ostri bič, ker tako mu je bilo poslanstvo.

A ker je bil Cankar črkok božjega solca, je nosil v sebi, poleg vsega pikrega in zgočega, tudi mehko toploto najčistejše ljubezni. Iz ljubezni do mater-domovine so nastala njegova dela in v njih jo je poveljeval s čarobno močjo svoje blesteče besede do najvišjega božanstva.

Ljubezen, s katero je obdal človeka in domovino, je

rodila v njem veliko vero, vero v boljše bodočnost rodu in človeštva in to nam je oznanil pred dobrim letom s svojim najboljšim in najpopolnejšim delom. Nov je ta njegov evangeli; evangeli »dela, bratsva in ljubezni.« in Cankar je verjel vanj, ker ga je bil zvaril sebi in nam s krvavečim srcem v trpljenju in bridkosti. Zapisal nam ga je v zapuščino, ko je šel od nas, da ga ohranimo čiste in neomadeževanega, kakor je bilo njegovo srce. Dal nam je te svoje besede, podobne »plahemu, konaj razumljivomu jecanju« in danes, ko ga ni več med nami, vemo, da jih je rodila njegova duša takrat, ko je šla skozi — večnost!

En mesec je pretekel od tedaj, ko je izgubil slovenski narod svojega največjega pisatelja. Da se vsaj nekoliko oddolži Njemu, ki mu je podaril toliko lepote in dobrote, ki je razvil njegovo najdražjo last — jezik do najvišje popolnosti, je počastil narod njegov spomin na najprimernejši način. V beli Ljubljani so že uprizorili njegovo najboljšo dramo »Kralj na Betainovi« in v soboto, ravno na trideseti dan njegove smrti, je sledil temu zgledu tudi Trst. V veliko zadovoljenje nam je, ko moremo reči, da se je tudi naš človek zavedel svojih dolžnosti do največjega slovenskega sina. Naš Talijan hram je bil tako nabito poln in sodeč po notranji zbravnosti, ki je vladala v srcih vseh poslušalcev, smemo s lahkim srcem trditi, da smo spoznali vsaj tekrat, že za nikoli prej, kaj nam je bil Cankar in kaj smo zgubili z njegovo smrtjo. Pisateljeve besede, ki so šle preko odra,

novitve močne obmejne straže potrebna navzočnost vočjega števila čel.

Po napadu na dr. Kramafa.

PRAGA, 13. jan. Čehoslov. kor. urad poroča: Poljiško ravnateljstvo je izjavilo z ozirom na atentat na dr. Kramafa po zaslišanju raznih prič, da je obstajala neka tajna zveza, v kateri se je z zrebanjem določilo, da mora štajni ustreliti dr. Kramafa. Dognali so, da obstajajo med dijastvom komunistična načela in zveza z ruskimi poljševiki. Namen tajne zveze je bil, povzročiti boljševiško vstajo v čehoslovaški republiki. Vse tri aretovane sivece so izročili kazenskem sodišču zaradi poizkušene umora in sokrivde veleizdajstva.

Nemci proti Poljakom.

BEROLIN, 13. Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Ko bo zavržena vstaja, se bo počela vlada z invazijo Poljakov v Nemčijo. Narodni poverjenik Noske namerava zabraniti nadaljnje prodiranje Poljakov na nemško ozemlje.

Boji med Ukrajinci in Poljaki.

STANISLAV, 13. jan. Ukrajinski tiskovni urad poroča: Severno od Lvova smo zavzeli Nachatlin. Poljaki so se umaknili z velikimi izgubami. V prostoru pri Zolkiewu so Poljaki nadaljevali z velikimi izgubami svoje napade. Med Ravanosko in Zolkiewom so Poljaki izubili 1000 mrtvih in ranjenih. Pri Lvovu se vrše topniški boji. Pri Kornovsiji so izubili Poljaki 100 mrtvih in ranjencev. — Podpis: šef ukrajinskega generalnega štaba.

Izgon sumljivih Rusov z Dunaja.

DUNAJ, 13. jan. Čehoslovaški tiskovni urad poroča: »Sonn- und Montags-Zeitung« zahteva v uvodniku takojšnji izgon vseh sumljivih Rusov z Dunaja in Nemške Avstrije.

Ministrska kriza.

BUDIMPEŠTA, 13. jan. Ogrski kor. urad javlja: Provtorni predsednik republike Mihael Karolyi in provizorni ministrski predsednik Berinkav sta tekem dneva nadaljevala konferenco, da se razreši ministrska kriza. Ob 5 popoldne se je sestel ministrski svet.

50.000 boljševikov v Budimpešti.

BUDIMPEŠTA, 13. jan. Kakor poročajo listi, pripravljalo budimpeštanski boljševiki velik udarec. Govoril se, da znaša število oboževanih boljševikov v Budimpešti 50.000 mož.

Boji v Berolinu.

BEROLIN, 13. jan. Čehoslovaški tisk, urad poroča: Berolinski vojaški svet naznanja, da so imele vladne čete pri poučilih boji zadnjega tedna 32 mrtvih. Spartakoveci so imeli 600 mrtvih in več sto ranjenih.

BEROLIN, 13. jan. Čehoslov. tiskovni urad poroča: Francozi bodo zaradi boljševiških nemirov brzkone zasedli Kostnice.

FRANKFURT, 13. jan. Listi poročajo iz Berolina: Energični napadi vladnih čet so večeraj imeli popoln uspeh, tako da se mora smatrati upor v Berolinu za končan.

Nemiri na Bolgarskem.

BERN, 13. jan. Neki švicarski diplomat, ki se je te dni vrnil iz Sofije opisuje v zelo temnih barvah notranji položaj na Bolgarskem. Ludstvo sovraži vse, kar je nemškega in turškega ter zahteva, da se kaznujejo tisti, ki so zavlekli Bolgarsko v vojno ob strani osrednjih držav. Kralj Boris ni priljubljen, pač pa ga celo sovražijo kot Ferdinandovega sina. Zaveda se svojega položaja in je že izrazil željo, da bi odstopil. Republikaška stranka je zelo močna in njene vrste se pomnožujejo od dne do dne. Po vsem mestih so bile republikanske demonstracije in več poslancev je predsedništvu sobranja predložilo zahtevo, da naj se monarhiška vladavina izpremeni v republikansko. Prejšnji ponedeljek je zaradi nezaljšane bede, v katero jo je vrgla vojna, razjarjena množica naskočila hišo bivšega ministrskega predsednika Radoslavovega in razdejala vse, kar je dosegla. Po vsej deželi vlada strahovita beda.

Mirovna konferenca.

Vrhovni vojni svet.

PARIZ, 13. ponoči. (Uradno.) Medzavezniški vrhovni vojni svet, v katerem se nahajajo ministrski predsedniki in ministri zunanjih stvari vcelevlasti, maršal Foch in japonski zastopnik Činda Madzui, se je sestel v ponedeljek, 13. t. m., ob 2'30 popoldne v ministrstvu zunanjih stvari v vrhu nadaljnje razprave o pogojih za podaljšanje premirja z Nemčijo. Seji so prisostvovali tudi francoski ministri Klotz, Leygues, Clementel in Loucheur ter general Weygand. Vrhovni vojni svet je storil svoje sklene glede finančnih, pomorskih in gospodarskih ter na

oskrbo Evrope in vrnitev po sovražniku s francoskega in belgijskega ozemlja odnesenega materiala se nanašajočih klavzul. Ministrski predsedniki in ministri zunanjih stvari zavezniških in pridruženih vlasti so nato povzeli razpravo o poslovnem redu konferencie in jo bodo nadaljevali v sredo ob 1'30 popoldne. Prva seja mirovne konferencie je določena za soboto ob 2'30 popoldne v ministrstvu za zunanje stvari.

PARIZ, 13. jan., ponoči. Po seji vojnega sveta je maršal Foch odpotoval v Trier, kjer se jutri prično z nemškimi pooblaščenici pogajanja za podaljšanje premirja. Pogajanja se bodo vršila 14. in 15. t. m.

PARIZ, 14. jan. V gospodarskem pogledu se je vojni svet bavil z aprovizacijo Nemčije in sosednjih dežel, jugoslovanskih, čehoslovaških, poljskih, madžarskih in romunskih ter sklenil tovarne ukrepe. Sklenilo pa se je, da mora dati Nemčija za prevoz živil na razpolago svoja prevozna sredstva, torej vse trgovinske ladje, ki se še nahajajo v njenih in nevtralnih pristaniščih, pa naj prihajajo živila odkoderkoli in so namenjena kamorkoli. Zahteva se nadalje, da Nemčija vrne ves material, odnesen z zasedenega ozemlja. Finančne klavzule se nanašajo na zlati zaklad nemške državne banke in izdajo bankovcev. Zaradi varnosti pred boljševištvom se bo zahtevalo jamstvo za prevoz zlatega zaklada državne banke izven Berolina. Zahteva se končno stroga izpolnitev pomorskih klavzul nanašajočih se na izročitev podvodniškega materiala. Nemška pristanišča se ne nameravajo zasesti. Razprava o vojaškem posredovanju proti boljševiškim silam na Poljskem se je odgodila, sklenilo pa se je, da se odpošljete v Gdansko dve poljski diviziji, ki ste še na Francoskem, in ena medzavezniška.

PARIZ, 14. jan. V drugem delu se je zastopniki vcelevlasti nadaljevali razpravo o sporedu mirovne konferencie in so med drugim določili število zastopnikov posameznih zavezniških držav na konferenci. Angleška, Francoska, Italija, Japonska in Združene države bodo imele po 5 odposlancev, Brazilija bo imela 3, z ozirom na število svojega prebivalstva, Belgija, Srbija, Grška, Poljska, Čehoslovaška, Romunska in Kitajska bodo zastopane po 2 odposlancev, po enega odposlanca pa bo imela Portugalska in vse one države, ki so samo pretrgale diplomatske odnose z osrednjimi vlastmi. Angleške kolonialne države bodo zastopane posebej: Kanada, Avstralija, Južna Afrika in Indija po 2, Nova Zelandija in Nova Zemlja po 1 zastopniku. Rešitev vprašanja zastopstva kraljevine Jugoslavije, ki še ni pripoznana po vcelevlastih, se je pridržala, toda verjetno je, da bodo zastopani Hrvatje in Slovenci enako kakor Srbi. En zastopnik je namenjen tudi Crnogorci, določil se pa ni zaradi nejasnega položaja v tej deželi. Črnogorska kraljeva vlada noče priznati odločitve onih državljanskih, ki so se izjavili za združjenje Črnogore z Jugoslavijo. Vprašanje zastopstva Rusije se je odgodilo. Pripomniti je, da bo, pa naj je število odposlancev kakršnokoli, vsak odposlanec imel samo en glas. — Po rešitvi teh vprašani se je razpravljalo o poslovnem redu in se je sprejel Wilsonov predlog, da se izročajo vprašanja tehniškim komisijam. — V prihodnji seji, ki se bo vršila v sredo, 15. t. m. popoldne, določijo ministrski predsedniki in ministri za zunanje stvari peticij vcelevlasti delovni način in vodilna načela za poslovanje konferencie. — Prva plenarna seja se bo vršila v soboto, 18. t. m., v ministrstvu za zunanje stvari. Italijanski ministrski predsednik Orlando se dotlej že vrne v Pariz. Kakor pravi »Echo de Paris«, bi se bila prva plenarna seja drugače vršila že v četrtek, 16. t. m., in se je odgodila le zaradi njegove odsotnosti. V soboto otvori sejo predsednik Poincaré, nakar se ba vello predsedništvo.

Wilsonovi nasveti.

PARIZ, 14. jan. »Matin« poroča, da je predsednik Wilson v četrainštrici seji razložil svoje misli o uredbi mirovne konferencie, ki so se zdele vsem jasne in praktične. Najbrž se uporabijo njegovih nasveti.

Kultura in po itika.

Pod avstrijskim režimom smo morali mi Jugoslovani biti težke in hude boje za svoj narodni obstanek, za pogoje narodnega razvoja in napredka, in čisto celo za najprimitivnejše in najelementarnejše pravo — politično in narodno. Tu pa tam celo tudi človeško. Saj je — in to ostala večna sramota za državo, ki sicer reklamira za-se ime in glas pravne in moderne — neutilitarno dejstvo, da je pod bivšim avstrijskim režimom čisto tudi justica morala služiti — politiki! In vendar je — kjer so razmere zdrave in normalne — ravno justici naloga, da ščiti vsako pravo človeka, pa pripadaj k tej ali oni narodnosti, in vsako pravo skupin ljudi, narodnosti, brez ozira na to, ali govori ta ali oni jezik, ali se mu pretaka po žilah kri tega ali onega plemena. Tudi justica torej

se je v bivši Avstriji — vkljub vsej zakonito zagotovljeni neodvisnosti sodnikov — čisto izrabljala in prostituirala v politične namene. In kaj je pomenjalo to, ob znanem razpoloženju tistih, ki so imeli moč, da so pritiskali na sodnike — moralčne slabice, ni treba šele praviti, k ovemo, da je bilo to razpoloženje naperjeno vedno proti nam, da je bilo vedno protislovansko. V takih razmerah smo živeli, trpehi in se borili mi Jugoslovani v propadli monarhiji pod nje infamnim režimom, ki pa se je — in to je ravno značilno za degeneracijo, slepoto in brezvestnost avstrijskih takozvanih, a ne resničnih »državnikov« — ravno v tej strašni vojni pokazal v vsej svoji nagoti, krivčnosti, nasilnosti in brutalnosti. Imena Stürgkh, Clam-Martinic, Seidler in Hussarek so najvišji in najslabotnejši mejniki ob dolgi poti tistega avstrijskega režima. In ta je ostajal vedno isti, sam sebi nepremično zvest — od Boga zavržena in vseh posebnih in blagih ljudi prokleta doslednost je bila to — tako tedaj, ko je bila država absolutistična, kakor potem, ko si je nadela videz konstitucionalne, svobodne in pravne države.

Naši nasprotniki na vseh frontah so uživali pri tem režimu. Saj jim je tako izvrstno služil, saj si je usvajal njihovo ideologijo, njihove argumente in njihovo logiko, da je opravičeval svoje krivično in nemoralno postopanje proti nam! In iz zakladnice te ideologije, iz arzenala »argumentov« naših nasprotnikov je bil vzeti tudi ta, da je treba nas Jugoslovane držati na uzdi z železno roko radi — zaostalosti naše kulture. V imenu kulture da je treba ovirati naš razvoj in dušiti naša stremjenja. Tako se je opravičeval avstrijski režim in tako so nam kričali vedno naši narodni in politični nasprotniki. Proti vsaki naši aspiraciji, proti vsaki naši zahtevi, bilo tudi po najelementarnejšem in najnaravnejšem pravu, so prihajali z naglasanjem, da smo nekulturen element in da imajo oni pravico do asimilacije našega naroda, ker nas kulturno nadkriljujejo, ker so s svojo sijajno kulturo visoko nad nami!

Svojo »kulturo« so torej pošiljali v boj proti vsakemu našemu narodnemu in političnemu pravu. V imenu kulture, da-si ji je vendar svoboda in enaka pravica prvi in vrhovni atribut, so Jugoslovanom krtili — svobodo in pravico, nam niso hoteli dovoljevati niti svobodnega diha.

Držno in sramotno se je, zlasti od strani Nemcev, izrabljala, onečastila in prostituirala pojem kulture v — nekulturne svrhe. Kajti oviranje naroda v napredku, tok v kulturi, je vedno nekulturno in protikulturno početje. Zločin je to na kulturi. Predvsem ne smemo pozabljati, da zaostalost v kulturi in nekulturnost nista istovetna pojma. Tudi za kulturo najdovzetnejši narod more zaostati v kulturi, če je moral živeti v razmerah, ki niso dopuščale kulturnega razvoja. Ne pozabljajmo, da je, kakor poedia človek, tako tudi kulturna stopnja vsega naroda produkt razmer, v katerih mora naš narod živeti in — se boriti. A v kakih razmerah je moral naš narod živeti in se boriti v svoji zgodovini, posebno v dolgi dobi turških invazij, silnih in krvavih navalih azijskega barbarstva v naše dežele. Mi smo bili tedaj na braniku Evrope proti temu barbarstvu, ščitili smo Evropo pred barbarstvom, bili smo branitelji, heroji — kulture! Radi tega boja smo morali zanemarjati svoj kulturni razvoj. Saj je večna resnica, kar pravi tisti znani latinski pregovor: »Inter arma silent musae«. In sedaj naj bi bili mi nekulturni element — barbari?! V imenu tega »barbarstva« naj bi nas smeli politično dušiti in narodno iztrebljati?! Kolika gorostasna profanacija pojma kulture je to! Sramota za tiste, ki jo zagrešajo! Zločin na kulturi! Stvar je pač taka — in oho! Nemci naj si zapomnijo to! — da za presojanje kulturnosti kaknega naroda ni to, da je časovno, pod silo ugodnosti razmer, pod katerimi je moral živeti, nekoliko zaostal v kulturi, marveč vprašanje, ali je dostopen kulturi, ali je dovozen za kulturo?! In to smo Slovani bivše Avstrije v vsaki meri. Dokažujemo to Čehi sijajno s svojim kulturnim smovanjem, ki ga niti isti Nemci ne morejo več zatajevati, in dokazujemo tudi mi Jugoslovani, četudi v neki razdalji. Če še ne vedo, bodi še enkrat povedano na ves glas, da imamo na pr. na našem Krašu le še morda en sam odstotek — analfabetov. Se-li morejo povsod drugod ponašati s takim sijajnim dokazom — kulturne stopnje! Odgovorite nam. Ta naša kulturna in moralna sila je ravno sedaj zrušila Avstrijo, to veliko grešnico na našem kulturnem stremjenju! Kajti kultura prinaša tudi politično zrelost.

Ključemo nasprotnikom: zares kulturne človek se more le radovati na aspiracijah naroda, ki stremi po kulturnem dviganju, ker vsaka njegova pridobitev je obenem prispevek k splošni kulturi! Bo torej radostno podpiral kulturna, zato tudi narodna in politična stremjenja takega naroda! Nasprotno je le pa škoda splošne človeške kulture!

so našle pot do srca, pa pretresle, da je zalečalo v bridkem spoznanju: »Res, tak je bil slovenski človek.« Je bil — pravimo: kajti od takrat nas ločilo že štiri leta okore in bridkosti in danes že slutimo, da smo vrh starega, mahnega človeka raz sebe, ker ta v resnici ne bi bil vreden solnce in svobode. Življenje, ki ga nam slika Cankar v svojem »Kralju na Betainovi«, je nekaka grenka samoobtožba, izpoved vsega slabega in zrdega, ki je viselo na nos. Kdo le ta fabrikant Jožef Kantor? To sem jaz: to si ti: to smo val, ki smo živeli le sebi, svojemu napuhu in lakomnosti in nismo poznali ne solnce, ne ljubezni. Kaj zato, če strada Lužarica in troje njenih otrok? To lo kri pominjati, ki se mora zatreti, ker: »Jaz sem gospodar, a ti si — hišpce.« Kaj za to če se plazi propal Krnce po kolenih kakor senca in živi od tuje miloščine? »Jaz nisem kriv, če ste slabo gospodarili! In potem: »Kralj sem... cela Betainova je moja... leži pred menoj na tleh... in še več... in še več! Domovina bo klečala pred Kantorjem, kaj ne, gospod župnik?« In vendar: vkljub svoji moči in svojemu kraljevanju brutalnosti in cinizmu, je Jožef Kantor nesrečen do skrajnosti. Vest se oglašuje. Makos voha nekoli... In tu nastavlja konflikti celo drame, ki je izpeljana v prvem in drugem delanju s temperamentom in močno roko, tako da človeka pretrese in prepriča. Kantor, ki se mu klanja ves svet, se mora bojovati z lastno vestjo, z Maksom. Gledališko in dramsko močna, ker sta čisto naravna v prejšnjih in zaključku, sta oba ta tipa. Poslušao se povzdamo v skupnem prizoru prvega in drugega delanja, in zdi se, da bo Kantor premagal svojo

vest, ko je ubil Maksa, a prešla je na druge in govori iz tisočerih ust. Kaj so Hana, Francka, Pepček? So novo prebuzena vest, ki kriči niemu v obraz: »Poidi in izpovej se, Kantor!« In takrat Kantor omaga in izpove pred sodnikom: »Jaz sem ga ubil.« A cela Betainova noče verjeti, za Kantorja ni izpovedi, ne postave... In tu, se nam zdi, tiči največja tragika onega življenja: »Jaz moram po svoji poti dalje, ni greha tako velikega, da bi se mogel spotekniti oben!«

Izmed drugih lic naj omenim nakratko še Francko, dober tip mehkega dekleta; Nino, ki splava kakor eterična senca preko odra; Franca Bernota, brezsrčnega in samoljubnega mladiča, in končno še vaškega župnika, starega lisjaka — hcermece, ki bi za svojo korist menda prodal še svojo dušo. Karakterizacija posameznih oseb je dobra in točna, in posamezni prizori so tudi tehnično spretno izpeljani. Konec tretjega delanja se nam zdi nekoliko premedel, ker je krenil pisatelj po prizoru med Kantorjem in sodnikom čisto na posebno pot.

Prehajaloč na uprizoritev samo, moramo poudariti, da smo bili z njo prav zadovoljni. Videti je bilo, da so se vsi igralci potrudili zavedajoč se pomena, ki ga je imela cela prireditev.

G. Skrbinašek je podal Kantorja v umetniško dovršeni formi, ki smo je že vajeni pri njem. Vsa brutalnost, ves strah, obup in cinizem, pa tudi dobronje in skrb do lastne družine, vse to je sijalo iz njegovega obraza, trepetalo v steherni govti in zvenelo la vsake besede. Za svoje izberno izražanje je del ob zaključnem aktu s svojimi soizralci burne aplavze. Vendar mu je stal na strani g.

Martinčević v ulogi Maksa. Njegova igra je bila solidna in premišljena in zasluži zato posebno pohvalo. Omenimo naj tudi, da je v maski precej dobro posnel Cankarjev obraz. Istotako je podal dobro g. Sila svojega župnika, o kateri ulogi moramo reči da je tudi težavna, ker se giblje na jako nevarnem robu. Manj nam je ugajal g. Kralj v ulogi Bernota. Zdelo se nam je, da se nikakor ni mogel uživati v svoji ulogi, posebno v prvem delanju, in vendar vemo, da ima talente, ki bi jih lahko izrabili. Primerna sta bila g. Glabščak v ulogi Krnceja in g. Terčič v ulogi sodnika.

Ga. Skrbinaškova je obdala svojo igro z mehkim koloritom in podala Francko toplo in umerjeno. Dobri ste bili tudi Hana go. Silove in Nina gđc. Gradisarjeve. Primerna se nam je zdela gđc. Venkova v ulogi Lužarice. Nastopili so tudi gđc. Orlova in g. Bratuž, Pregare, Bukovnik, Širok A., Hročak in Kluder.

Pred predstavo je v kratkih, toplo izrečenih besedah očrtala gđc. M. Kmeitova, pisateljica, Cankarjevo osebnost v življenju in njegovem delu.

H koncu naj rečemo še to: S proslavo od sobotnega večera smo se oddolžili Ivanu Cankarju le v majhni, zelo majhni meri. Poskrbeti moramo tudi, da storimo svojo dolžnost še na drug način. »Edinost« je bila pred časom objavila poziv »Odbora za Cankarjev spomenik v Ljubljani.« Ne vemo, ali se je pri nas kaj ukrenilo že v tem pogledu; ali se še bo? Vsekakor ne smemo zaostati tudi tu. Najbolj pa počastimo njecev spomin s tem, da upremo nebesne darove njegove Muze, ki jih je razstiral med nas s polnimi rokami kakor kralj.... —c.

Krajevna imena v Julijski Benaciji.

V Puli izhajajoči »Hrvatski List« je priobčil v svojem izdanju od 28. decembra 1918. naslednji članek:

V avgustu minulega leta je bilo obelodanjeno delo Petra Salvinija pod veliki naslovom: »Le origini e le evoluzioni storiche della civiltà latina e della nomenclatura locale della Venezia Giulia«. To delo je izdala »R. Deputazione veneta di storia patria«, ki je je pospremila z besedami: »Vest list, vsaka veta vsebuje izpričevala in dokaze o latinstvu tiste neodrešene Benacije, ki jo hrabrost naših vojakov in voja našega naroda pripojita k veliki Italiji.«

Poleg podaja znanstveno zgodovino Julijske Benacije od predzgodovinske dobe, s kratkim opisom prodromatskih Venetov in Keltov (Carso od car = kamen) vse do rimskega zasedenja in do invazije barbarov N do nove dobe. Govorec o Slovanih, jih Savini deli v dve veliki skupini: v vsiljence (invatori) in tiste, ki so bili poklicani kot kmetje (coloni), ter pravi, da so in da vedno govore v dvanaestih narečjih (dialekti), četudi jih avstrijske statistike jemljejo kot en narod. Posebno pažno posveča Savini krajevnim imenom, ki so jih dali krajevi. Ti narodi brez zgodovine. Mnogo imen, ki jih smatramo mi za lasna, je vzeti od živali in najnavadnejših rastlin, čebel, židov itd. Med lastnimi imeni se izločajo imena lastnikov, ki jih ni beležimo dalje, ko je lastnik ali umrl, ali je zemljišče drugim prodal. In tako se dogaja, da se isto ime čisto potavija; n. pr. Reka, ker je veliko slovansko plemo, ne poznavajoč druge reke razum one, ki je namakala njegove zemlje, imenovalo reko, kakor imenujejo Benečani enostavno »Piazza«, a mislijo Markov trg. Ali je torej vzrok, da se gorjuj Timav imenuje Reka, namesto da bi se rabilo lepo latinsko ime in zato tudi častneje? Vendar se na avstrijskih kartah imenuje, z generičnim slovanskim imenom z najpogostejše italijanskim načinom pisanja v formi Reca, ali Recca. Tako imamo mnogoštevne »Potoke« z italijansko fonno Patocco, Lokava v obliki Loqua, Lipa, Gora, od katere prihaja Podgora. Nekaj avstrijski vojni ujetnik je odgovoril nekemu italijanskemu tenentu na vprašanje, ali je bil ujet pri Podgori: Bil sem ujet pri Piedimonte, ker to je ime za Italijane in ne Podgora.

Menjanje imen je bilo v srednjem veku nedolžno. Tako Londra za London, Stoccarda za Stuttgart itd. Ali — pravi — tajnici so začeli zlobno pačiti imena po načinu starih Grkov, ki so bili v tem pravi umetniki. Na ta način je Trieste postal Trst, a to potovanja v slovanskih jezikih trstika. Pravilo, da je na morju, kjer sedaj stoji mesto, bila trstika, ali vsi vedo — naglašja Salvini — da je originalno ime romanski Tergoste. Še čuditeje je, ker dokazuje njihovo (slovansko) globoko geološko znanje, ime Jadransko morje za Mare Adriatico, ki izhaja po njihovem (slovanskem) od slovanskega jadro, ker je — pravijo — absurdno, alko se ime izvaja od mesta Adria, ki je nad dvajset kilometrov oddaljeno od morja. Slovani pa ne vedo, da je bilo mesto nekodaj med lagunami, istotako kot Benečce. Čudež imena Postojna sledi Savini krivemu tolmačenju Petra Kandlerja, ki dokazuje, da ime prihaja od Postumia. Danes pa je ugotovljeno, da je to ime v zvezi s postojna, a to je slovansko ime za neko vrsto jastreba. Ime je istega izvora kot Oriek, Volče, Medvedje; od orla, volka, medveda.

Mi bi le konstatirali: da Savini trdi, da so Slovani — pačili romanska imena in priznava, da se je to godilo že v srednjem veku, ko je bilo to — kakor pravi — še nedolžno. A to se nikakor ne uferma s trditvijo, da so bili ti naši kraji še pred enim človeškim rodom italijanski. A Wilson je propovednik modernega nacionalnega principa!!

Slovensko gledališče v Trstu

Danes, 16. januarja 1919, ob pol osmih zvečer **Deseti brat.**

1. ljudska igra s petjem v sedmih slikah. Po Jurčičevem romanu spisal F. Govekar. Režiser M. Skrbnjak.

Predprodaja vstopnic med 9—12 in 3—6.

V nedeljo, 19. t. m., pop. ob treh Kralj na Betajnovi. — Zvečer ob pol osmih Deseti brat.

Iz jugoslovanskega sveta.

Izpremembe v sodni službi. Dodelijo se začasno: dvorni svetnik Fran Dukić pri najvišjem sodnem dvoru na Dunaju k višjemu sodnemu dvoru na Dunaju k višjemu deželnemu sodišču SHS v Ljubljani; dvorni tajnik Niko Domenico pri najvišjem sodnem dvoru na Dunaju in dvorni tajnik dr. Fran Posega pri najvišjem sodnem dvoru na Dunaju k okrožnemu sodišču v Mariboru, dvorni tajnik dr. Janko Polec v ministru za socialno prskrbo na Dunaju k poverjeništvu za pravosodje Narodne vlade SHS v Ljubljani kot kazenski referent. — Imenujeta se začasno: dež. sodnik svetnik v p. z značajem in naslovom viš. sodnega svetnika Aleksander Ravnikar v Mariboru za višjega sodnega svetnika, državni pravdnik dr. Edvard Poljič za dež. sodnega svetnika.

Vrtni redovi. V Belgradu se med književnik Milan Begović, ki je dospel z delegati našega vojnega zastopništva na Dunaj. Prinesli so s seboj redove in orožje, katere so bili Avstrijci ugrabili v kraljevem dvoru in odnesli na Dunaj. Prestolonaslednik je sprejel delegate z največjim zadovoljstvom in se zahvalil njim ter njih poveljniku, vojnemu atašeju na Dunaju, g. Emilu Stefanoviću, katerega največja zasluga je, da so se stvari našle in so bile spravljene v Belgrad.

† **Zastupnik Josip Perić.** Na 3. o. m. ispušilo je u Zadru svoju plemenitu dušo u 74 godini svoga veka ovaj dobar čovek, o kojem bi se moglo kazati, da u njemu nije bilo zlobe. Uzbijani narodni valovi bacile ga još u prvou muzevnoj snazi sa mirne učiteljske dvorane i sa lepoz prevadjanja latinskih i grčkih klasika na bučno političko polje, o kojem nije nikad u svojoj miroljubivosti i čednosti ni sanjao. I napne sve svoje sile da što bolje odgovori svomu novomu zvanju. Nije se na parlamentarnoj tribini mnogo isticao, ali što je glavno, pošteno je uvek vršio svoju poslančku dužnost, po svom najboljem uverenju. Junačka krajina lužetska obdarila ga je neprekidno za 30 godina svojim zastupstvom na dalmatinskom saboru i na carevinskom veću. U istinu zdušnijeg i revnijeg zastupnika nije mogla naći i teško će ga naći. Zanimao se je za vsaku stinicu svojih birača. Ali nije bila manje živa Perićeva ljubav i revnost ni za hrvatstvo. Hrvatska slobodna i ujedinjena bijaše stožer sve njegove politike, cio njegov politički vidokrug. U varavoj misli, da će dinastija-habsburška ipak jedan dan biti pravedna prema Hrvatskoj, više puta joj je možda preveć u dobroj veri isticao svoja lojalna čustva i izgledao kao vladinovac. A u istinu on je bilo nada sve Hrvat. Naše je uverenje, da bi on za spas Hrvatske bio stavio ruku u vatru. A ima preko godine dana, kada je ono, Seidler budalio na ministarskoj stolici, a izlagao i samog Karla I., da se je Perić o dinastiji za uvek razečarano, te je u ovo zadnje doba bio od najrevnejših Jugoslavena, ko što je bio uvek, a u najteže doba, osobiti prijatelj Srba. Što ga je pak nada vse odlikovalo, to je bilo njegovo zlatno srce, otvoreno uvek za nevoljnice in za dobrotvorne svrhe, i njegovo živo prijateljsko čustvo. Za prijatelje bio bi i glavu izgubio. Slava njegovoj uspomeni!

Srbska ustava za vso kraljevino SHS. Ministarski svet je poveril tri člani vlade z nalogo, naj preučijo ustavo kraljevine Srbije ter izločijo ona določila, ki se po svoji obliki in vsebini ne morejo uveljaviti za ves teritorij nove jugoslovanske kraljevine. Nato bo srbska ustava kot začasna ustava proglašena za vso kraljevino SHS.

Nemci vabijo ameriško komisijo v zasedeno ozemlje. Štajerski deželni svet je sklenil, povabiti ameriško študijsko komisijo pod vodstvom profesorja Arhibalda Colidgeja, ki je dospela na Dunaj, da proučava politične, gospodarske in socialne razmere v državah bivše monarhije, naj obišče tudi po Jugoslovanih zasedeno nemško ozemlje. Prepriča naj se na lastne oči o tamošnjih jezikovnih in naselbinskih razmerah in zbrano informativno gradivo predloži ameriški mirovni komisiji.

Zasebno uradništvo je na svojem sestanku dne 7. t. m. v Ljubljani sklenilo naslednje resolucije: Zasebni uradniki in uradnice, zbrani na sestanku v Narodnem domu dne 7. januarja t. l., pozivljajo Narodno vladu SHS v Ljubljani, da nemudoma in v vsemi sredstvih ukrene, da se cena živlilom in življenjskim potrebščinam takoj zniža, da se uvede za vse predmete, ki služijo, vsakdanjemu življenju, maksimalne cene, ki se naj od časa do časa znižujejo da se doseže čimprej odprtie meje zlasti proti Hrvatski, da se prepove in zabrani vsak izvoz živlil, obleke in blaga, dokler in v kolikor ni zadoščeno domačim potrebam, in da se izvozno blago zamenjuje za uvozno blago. Zasebni uradniki in uradnice pozivljajo pa tudi vse politične stranke in njih organizacije, ki temelje na demokratičnem programu, da tudi one zastavijo vse svoje sile od svoje strani, da se doseže čimprej znižanje cen. Narodna vlada SHS v Ljubljani se opozarja, da je za državo in narod uradništvo vsake vrste enako važen in enako potreben faktor, kakor so potrebni in važni vsi drugi sloji, vsled česar ne gre torej, da bi se drugi sloji ščitili v njihovih interesih na škodo uradništva kot delavstva. Zasebno uradništvo v Ljubljani povdarja, da je bilo ves čas vojne izključeno od mnogih ugodnosti, ki so jih uživale poleg oficijelnih uzodnosti v arovizijskem oziru nekatere uradniške vrste in skupine, in to tudi še sedaj, vsled česar zasebno uradništvo novo Narodno vladu SHS v Ljubljani prosil, da poskrbi za to, da se ne bodo delale med uradniškimi vrstami glede prehrane in oblačila kakor glede podpiranja sploh nobene razlike.

Razpis častnih nagrad. »Slovenska Matica« v Ljubljani opozarja gospode pisatelje in znanstvenike, da je razpisala meseca julija 1918 pet častnih nagrad in sicer: 3000 K za pripovedni spis, ki mora biti po vsebini in obliki dovršeno in vseskozi umetniško delo. Obsega naj najmanj 10 tiskanih pol. 3000 K za izvorno, vsem zahtevam dramske umetnosti ustrezajočo dramo, ki izpolni v gledališču en večer. 3000 K za najboljšo izvorno znanstveno delo, ki poglobi in razširi spoznanje našega naroda, bodisi njegove zgodovine, jezika, narodopisa, literature, umetnosti, geologije, favne, flore itd. Delo naj obsega najmanj 10 tiskanih pol in bodi zamišljeno kot samostojna knjiga. 1500 K za manjše izvorno delo znanstvene vsebine iz katerekoli stroke človeškega znanja, obsegajoče najmanj 5 tiskanih pol. Prednost imajo spisi, ki se pečajo s kulturno važnimi, splošno zanimivimi znanstvenimi problemi. 1500 K za poljudno znanstveno spis iz katerekoli stroke človeškega znanja. Spis naj obsega najmanj 10 tiskanih pol ter naj pregledno in v zanimivi obliki obdelja širše, vsebinsko zaokroženo, znanstveno polje, ki sodi v

okvir splošne izobrazbe modernega človeka. Delo izide kot samostojna knjiga in naj le po možnosti opremljena z ilustracijami. Če »Matica« ne prejme pripovednega spisa ali drame, ki bi ustrezala navedenim pogojem, dobi pa popolnoma zadovoljujoč krajši pripovedni spis, prvovrstno enodejanko ali dvodejanko, bo nagradila tako delo s sorazmerno manjšo nagrado. Celo nagrado pa prizna avtorju za en glediški večer, na primer tri enodejanke ali eno dvodejanko in eno enodejanko. »Matica« utegne prejeti tudi rokopise, ki bi kot konkurenčna dela ne prišli v poštev, ki bi bili pa sicer sprejemljivi in vredni objave. Take spise bo »Matica« sprejela in nagradila z običajnimi honorarji. Pisatelji prejmejo za častno nagradene konkurenčne spise tudi običajne honorarje. Svoje spise naj opremito z gesli ali psevdonimi. Te psevdonime oziroma gesla naj napišejo na zaprte kuverte. V zaprtih kuvertah naj bodo njihova prava imena. Rok za vlaganje rokopisov poteče s koncem leta 1920.

Za člano Višjega šolskega sveta, ki prevzame posle dosedanjih šolskih svetov, so bili imenovani, oziroma izvoljeni: Anton Sušnik, profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani, predsednik; dr. Fran Hečič, profesor na realni gimnaziji v Ljubljani, predsednikov namestnik; dr. Franc Skabernè, bivši ministerjalni tajnik, poročevalec za upravne in gospodarske šolske zadeve; dr. Stanko Maicen, vladni koncipient, namestnik poročevalcev; dr. Janko Bežlak, dr. Mihael Opeka, dr. Leopold Poljanec in dr. Ivan Grafenauer, višji šolski nadzorniki; Jožef Majcen, stolni dekan v Mariboru, Ignacij Nadrah, stolni kanonik v Ljubljani, prof. dr. Gregor Pečjak, veroučitelj v Ljubljani in dr. Josip Srebrnič, profesor bogoslovja v Gorici, namestnika; dr. Simon Dolar, gimnazijski profesor v Kranju, dr. Stanišlav Bevk, ravnatelj državne realne gimnazije v Ljubljani, namestnik; dr. Anton Breznik, profesor na škofovski zasebni gimnaziji v St. Vidu nad Ljubljano, Luka Jelenc, učitelj v Ljubljani, Ljudevit Černe, učitelj v Grižah, in Engelbert Gangl, državni vadniški učitelj v Trstu, Anton Gunus, nadučitelj v Dolu, namestnika. — Ime zastopnika staršev, ki ga bo volil občinski svet ljubljanski, se objavi po volitvi. Za prof. dr. Breznika bo voljen nov namestnik, ker je bil izvoljen prof. Anton Sušnik imenovan za predsednika.

Slovenski zdravniki na Koroškem. Z ozirom na razne očitke Narodni vladi se poroča, da je doslej odšlo po narečju vlade na Koroško 7 zdravnikov, ki so: dr. Jensterle, dr. Kolterer, dr. Matjašič, dr. Travner, dr. Černič, dr. Gerlovič, dr. Puhat. V teku enega tedna odide z novo organizirano kolono na Koroško dr. Justin, ki je odložil zdravstveni referat in se prostovoljno javil na Koroško, ker ni dobil dovolj zdravnikov.

Jugoslovanska legionarja. Oglasila sta se dijak-narednik pri 3. polku moravske divizije Anton Bole, doma iz Koprive in desetnik 7. polka donavske divizije Tomaž Rihavec, dama iz Dolenje Tribuce. Anton Bole je bil ujet v Przemyslu. V Rusiji je vstopil v jugoslovansko dobrovoljsko divizijo ter odšel z njo preko Arhangelskega, Anglije, Francije, Italije in Grške na solunsko fronto. Njegov odtok je bil nameščen na Crni reki. Udeležil se je vseh bojev v Makedoniji in v Srbiji. Sedaj je v Beli cerkvi v Banatu pri svojem polku. Tomaž Rihavec je bil ujet na italijanski fronti. Ujel je so ga Francozi in ga odvedli v Francijo, kjer se je takoj priljavil v srbsko armado. S to armado je prišel v Dalmacijo in se izkrcal v Dubrovniku. Sedaj služi v Zemunu. Anton Bole priveduče, da je v boju z Nemci pri Paračinu na Bukovcu v Srbiji dne 8. oktobra 1918 padel junaska smrti dijak-narednik Fran Budinek, eksportni akademik doma iz Kranjske gore. — Budinek je padel kot junak na čelu svojega voja, ki mu je poveljeval. Pokopan je na mestu, kjer je padel. Pri pogrebu je bil navzoč Anton Bole sam.

Poziv slovenskemu učitelstvu! Prelepi nespeli, ki sta jih dosegli učiteljski organizaciji v intermednem oziru, so viden dokaz velikanke moči organizacije. Le v skupnosti je moč in sila. Zato pozivljamo vse slovensko učitelstvo, da priljavi do 1. marca t. l. svoj pristop k stanovskimi organizacijam, ki sta Zavezu jugoslovanskega učitelstva in Slovškovska zveza. Vsakdo, ki se ni organiziral, naj priljavi svoj pristop tisti organizaciji, ki odgovarja njegovemu notranjemu mišljenju in hotenju. Vsakdo se naj svobodno odloči, ker v svobodni državi smo tudi svobodni državljani. Po preteku te dobe sestavita organizaciji imenik vseh neorganiziranih učiteljev in učiteljic. Imenik se priobči v učiteljskih stanovskih listih ter doneslje vsem učiteljskim društvom in šolskim vodstvom. Neorganiziranih učiteljev in učiteljic ne bomo smatrali za svoje stanovske tovariše in bomo z združenimi močmi delali na to, da ne pride ta neorganizirani del nikjer do veljave. — Učiteljski svet: Ivan Potrič, predsednik, Anton Dragan, tajnik.

Gubici i žrtve Srbije. Prema službenim obavestima srbskoga ministarstva rata, Srbija je od 25. srpnja 1914 do 14. srpnja 1916 poslala na ratište 703.343 čoveka. Za te periode Srbija je trajno držala svoju bolnu silu na broju od 500.000 ljudi. Bilo je mobilizirano 24 po sto celokupnoga pučanstva kraljevine u starij granicama. Od novih pokrajine (Macedonije) nije se uzelo nego kakvih 100.000 ljudi. Godine 1914 za velikih austrijskih ofenziva palo je na bojištima 45.061. Preko toga umrlo je od rana i bolesti 69.022. Godine 1915 umrlo je 56.842 vojnika usled bolesti. Skupni broj mrtvih 170.925. Za uzmarka napuštene je na razbojištima i u balnicama ranjenih i bolesnih ih je opremljeno kući jer nemoćno 139.000; svi su ti pali u zarobljeništvo. Za groznoga uzmarka kroz Albaniju poginulo je 150.000 ljudi. Zadnja stavnja dade 100.000 ljudi, koji biše upotrebljeni za posadnu službu u zemlji i većinom dopadoše u zarobljeništvo. Broj vojnika palih na bojištima i umrlih u zarobljeništvu do zadnje srbske ofenzive na Solunskoj fronti doseže 322.000, što znači da je polovica muškog pučanstva Srbije poginula za evropskoga rata. Nema još podataka, da se ustajaju, koliko živih preostaje u zarobljeništvu, ni koliko je civilnih osoba umrlo od gladi i bolesti kroz tri godine dušmanske okupacije. Gubici, štete i potrošci za rat što spadaju u resort samoga ministarstva rata, dostžu, do časa kad je srbska vojska stigla u Krf. 2.102.650.800 franaka. Napose je računati štete, što se tiče drugih grana, pak one prouzročene vlasništvu privatnome i javnome, kao porušenja gradovg, krađu blaga, uništenje tvornica, rekvizicija itd. Napose je još šteta počinjena u javnim i privatnim knjižnicama, u muzejima, bolnicama, crkvama itd.

Domače vesti.

Na naslov poštne uprave. Z vseh strani nam prihaja danadan cela kopaica pritožb naših naročnikov, da ne prejemajo naročenega lista. Izjavljamo, da se vsem našim naročnikom odposilja list redno vsak dan. Ker poštna uprava še ni izdala novih časopisnih znamk, se poštnina za vsjo pošiljko plačuje vsak dan sproti v glavnem poštnem uradu, in mislimo da tako sprejema pošta tudi dolžnost, da odpravi pošiljke tja, kamor so namenjene. List je cenzuriran po pristojnem kr. italijanskem cenzurnem uradu, se v smislu s pristojne uradne strani — kr. informacijskega urada za operirajoče čete — nam podanege zagotovila sme razširati po vsem okupiranem ozemlju ter se nam zato mora zdeti naravnost nemljivo, kako je mogoče, da naši naročniki ne dobivajo redno jim doposiljanega lista. Zato se obračamo na slavno poštino ravnateljstvo s pač upravičeno zahtevo, da energično poskrbi za redno odpravljanje in dostavljanje poštne uradu izročenihi pošiljk našega lista. Obenem se pa obračamo tudi na zgoraj omenjeni, v tej stvari menda tudi pristojni informacijski urad z željo, da bi ukinil potrebno, da ne bi se morda po kakih podrejenih organih protizakonito delale zapreke rednemu dostavljanju našega lista in tako povzročala škoda nam in našim naročnikom. Prizadevamo si po svojih najboljših močeh, da bi v kar mogoče najpopolnejši mori zadoščevali vsem zakonitim oblastvenim naredbam in odredbam in nudili gotovo predvsem v korist javnosti, prebivalstvu in kar je pač mogoče v sedanjih razmerah, zato pa tudi upamo, da smemo pričakovati tiste zaščite, ki nam jo zagotavljajo veljavni zakoni in zakonite odredbe. Upamo torej, da se bodo na pristojnih mestih upoštevale te naše skromne želje!

Narod bodi zaveden, pa bo dobral. Raznih sredstev se poslužujejo naši neprijatelji. Eni govorijo, kako da Slovenci, Hrvati in Srbi niso en narod, drugi govorijo isti jezik. Ti ljudje ponavljajo samo tisto, kar so dosedaj govorili našemu narodu Nemci in Madžari, da bi ga tako laglje privezali k sebi kot kako blago. Ti ljudje vedo dobro, da lažje, pa vendar lažje, ker jim je duša pokvarjena. Sedaj pa čujemo tudi takih narodnih neprijateljev, ki govorijo in begajo naše ljudje, tem da bomo vendar zopet imeli kralja. Na to odgovarjamo tako-le: Kler je narod nauk in neprosvetljen in se pušča zavajati, mora biti slabo narodu brez ozira, ali je ta država kraljestvo ali republika. Nasprotno pa: ako je narod prosvetljen in zna varovati svoja prava, mora biti tako, kakor odloča on. Zlede nam daje občina. Ta je država v malem. Ako je narod zaveden, si bo volil vredne odbornike in župana in občinski posli se bodo vršili v redu. Nezavedno ljudstvo pa bo volilo ljudi, ki mu bodo lagali in obetali razno, pa se bodo v občini dogajale razne stvari. Potemtakem ni kralj nikaka zapreka, da bo narodu dobro. Kralj mora privoliti v vse, kar zahtevajo zastopniki naroda, kakor mora župan v občini delati to, kar so sklenili odborniki. Vse to je seveda tam, kjer obstoji ustavna država. Dosele pa smo živeli mi v resnično absolutistični državi, kjer ni vladala volja naroda. Vsed tega mislimo neki zavedeni ljudje, da bi bilo najbolje, ako bi sploh ne imeli nikakega predstavitelja državne oblasti. Predstavljajo si namreč republiko tako, kakor da bi v tej ne bilo državne oblasti, davkov, vojske in raznih stvari, ki ne ugajajo ljudstvu. Nasproti temu je treba ugotoviti, da je bilo doslej v vseh državah — pa naj so kraljestva ali republike — davkov, vojske in vojne. Sele sedaj se dela na to, da bo drugače, to je, da se napravijo nove pravice za ves svet, da bo vladala enakost, bratstvo in svoboda med vsemi ljudmi. In glejte: na čelu tega prizadevanja sta ameriški predsednik Wilson in angleška — kraljeva vlada!!

Zanimivo predavanje. V torek zvečer je predaval v gledališču Politicane Rossetti poslanec De Andreis o »Zvezi narodov«. »Lavoratore« poroča o tem predavanju: Govornik je naglašal lepoto in plemenitost te ideje ki hoče, da naj bi narodi ne bili več oboroženi drug proti drugemu, ampak vsi združeni in složni v trajni bratški zvezi. Rekel je, kar se splošno misli, in je hotel dokazati, da tudi na »visokih mestih« niso nasprotni temu veličastnemu načrtu. Temu v prilog je citiral izreke in odstavke iz govora italijanskega kralja in mnogo točk iz raznih govorov Wilsonovih. Ko je govornik naglašal, da Italija stopi pred mirovni kongres s pravičnimi željami, a da je pripravljena tudi za kako odreko, je začel del občinstva protestirati, sikati, vzklikati italijanski Dalmačiji, italijanskemu Zadrju, Reki in Splitu. Posredovali so karabinjerji, toda ni se dogodilo nič hujšega. De Andreis je zahteval zase tiste svobode in prostosti besede, do katere ima pravico vsak, kdor pošteno izjavlja svoje ideje. On in njegovi prijatelji so se borili za domovino in imajo potem, ko so bili v vojni, vendar pravico, da povedo, kakega miru si želijo. Le tisti, ki je storil svojo dolžnost, more danes izrekatii sodbe, sorazpravljati, povzdigati svoj glas. On torej želi, da mir boči mir najviše pravičnosti, iz katere more vzcveteti cvet varnosti za svet. Govor je čisto prekinjevalo odobravanje in oporekanje. Od začetka številno občinstvo je polagoma ostavljalo gledališče že med predavanjem. — Tako poročilo v »Lavoratore«. Ali ni bil med omini, ki so kričali in protestirali množično, ki ni — kakor je apostrofiral De Andreis — vršil dolžnost na ... krvavem bojišču, temveč podpisoval — avstrijska vojna posojila ali celo zažgal in uničeval lastno tistih, ki so se borili za domovino?!

Vojaške podpore. Vodstvo izplačevalnice vojaških podpor naznanja: Iz tehniških razlogov se bo vzdrževalnina pričela izplačevati 18. t. m. namesto 16. t. m., kakor je bilo prvotno določeno.

Pomorski promet v Trstu. Gubernijska oblast sporoča: Meseca novembra in decembra l. 1918. je prispelo v Trst 173 (77 + 96) parnikov, odotalo 128 (55 + 73), dospelo brutto ton 355.762, odplelo 224.902, prispelo blago 1.069.287 u (363.249 + 706.038), potnikov prispelo 6358 (3641 + 2717), odpotovalo 3813 (1720 + 2093), parnikov v doku in popravljenih 33 (12 + 21) s 116.643 tonami. Vojnega in raznega materiala se je v teh dveh mesecih odpravilo iz hanoarjev za 32.382 m³, iz skladišč pa 34.546 m³, skupaj za 66.928 m³.

Pogajanje Italijanov z dunajskimi bankami. »Neue Prese Presse« poroča, da se je pretekli teden Dunaju odposlanstvo italijanske vlade pogajalo z ravnateljstvi dunajskih bank, ki so imele svoje podružnice v Trstu. Izjavljajo, da se pogajali predvsem z ravnatelj-

stvi Kreditnega zavoda, Anglo banke, Union banke in Depozitne banke zaradi povratka v Trst, ker je trgovsko obratovanje onih tržiških trgovcev, ki so imeli svoj denar naložen v dunajskih bankah, zelo otežkočeno. Ravnatelj dunajskih bank so predložili italijanski delegaciji memorandum, v katerem zahtevajo celo vrsto varstvenih, med drugim tudi za transport depozitnih vrednosti v Trst. Kar se tiče zadnje točke, so menda italijanske oblasti pripravljene, prepeljati imetje bank s posebnim italijanskim vlakom in italijanskim spremljevalcem v Trst, da bo tako omogočena zveza med osrednjimi zavodi in podružnicami v Trstu. Ako se bodo pogajanja ugodno končala, se bodo podružnice dunajskih bank vrnile v Trst koncem januarja ali v začetku februarja.

Vojaška godba bo, kakor nam sporoča mestno poveljništvo, danes od 11 dop. do 1230 pop. izvajala na trgu Edinosti nasledni spored: 1. Koračnica. 2. Verdi: Forza del Destino, simfonia. 3. Verdi: Otello, Iz 2. in 3. čina. 4. Ponchielli: Gioconda, zbor, uvod, Enzova romanca, koncert. 5. Koračnica.

Terjatve napram bivši vlad. Tržaška trgovska in obrtna zbornica je svojočasno pozvala interesirance v svojem področju, da naznanijo svoje terjatve napram bivši vlad. Ker se mora zaključiti zbiranje teh terjatev, se opozarjajo prizadej, da se morajo naznanila podati najkasneje se do 20. t. m. in sicer pisмено. Take naznanitve se morajo nanašati edino le na terjatve napram bivši avstrijski vlad in njenim napravam (državnim železnicam, poštni blaginici itd.) oz. napram bivši skupni avstro-ogrski vlad, ne pa napram zasebnim podjetjem. Posamezne kategorije terjatev napram obema vladama se morajo navesti posebej.

Vkljub zelo nehljni pomoti, da ni bila včerašnja otroška predstava naznanjena tudi v včerašnji številki našega lista, je vendar naša mladina zopet popolnoma napelila našo gledališko dvorano, da se naužije nedolžnega veselja ob mičnih prizorih, ki jih je gledala na odru. Prepričani smo, da bi si prireditelji ne bili mogli ustreči bolje, kot s to prireditvijo, in prav tako smo uverjeni, da naša mladina sedaj že šteje dneve, kedaj se ji zopet odpro vrata našega gledališča, da bi zopet gledala čarobni svet, ki se odpira za njim. Upajmo, da se je sedanj prireditelji kmalu zopet usmilijo, saj so ti naši revčki otročki tako potrebni njihove ljubeznive skrbi! Slovensko gledališče. Nocoj ob pol osmih se urizori prvič v seziji velika narodna igra v petih dejanjih »Dosele brate z g. Škrbinškom v naslovni ulogi. — Radi obolenosti gospoda Terčica je prevzel iz prijaznosti ulogo zraščaka Benjamina gospod Gašperin, da omogoči tako predstavo.

V nedeljo, dne 19. t. m. priredi naše prihjubleno in delavno pevsko društvo »Kolo« svoj pevski večer v dvorani konsumnega društva v Rojanu. Začetek točno ob 5 pop. Vstopnina 1 K za osebo. Večer se vrši pri pognjenih mizah. Na sporedu so moški zbori, dve enodejanki-burki in komičen prizor. Med posameznimi točkami sporeda — godba. Poslovala bo tudi šaljiva loterija s času primernimi dobitki. Danes naznanjamo ta večer in vladno vabimo vse prijatelje Kolačev, da ga posejše v obilnem številu.

Predavanje v »Ljudskem odru. Predavanje zdravnika dr. J. Volavskega o jetiki in njeni profilaksi, ki je v torek privabilo zelo veliko število poslušalstva v veliko dvorano »Delavskega doma«, se ne bo nadaljevalo, kakor je bilo naznanjeno, v soboto, temveč prihodnji torek, 22. t. m., na kar prav posebej opozarjamo občinstvo.

Prodaja tobaka. Tunkašnje finančno nadzorništvo naznanja, da se bo prodaja tobaka vršila v mestu in spodnji okolici v soboto, 18. t. m. Pričetek ob 8 zjutraj. Prihodnja prodaja bo 22. januarja.

MALI OGLASI

- Posteljica,** 2 posteljni odeji, 11 potolum, porcelan, ženska obleka in čevlji se prodajo Canova, 2. ul. 14. 3.35
- Prodaja se** dvojna hiša po nizki ceni radi odpovedanja. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 3.35
- Prodaja se** hiša v Štoklju, voda, plin, 7 sob s parketi, vrt približno 300 sečnjev, lep razgled, ob cestni, za 40.000 K, saldo 20.000 K. Kavarna Commercio, Kavčič. 3.32
- Priljetna** vdova išče prazno sobo v sredini mesta, v bližini ali prvem nadstropju. Ponudbe na ins. odd. pod »Vdova«. B 20
- Prodajam** vino po 6 K. Večje množine ceneje. — Petronio 2. Gulič. 3204

ZAHVALA.

Za vsestransko izkazano sočutje ob prebridki izgubi našega nepozabnega soproga in svaka gospoda

Mihaela Strus

izrekamo tem potom svojo iskreno zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, kakor tudi za udeležbo pri pogrebu.

Posebno pa se zahvaljujemo vsem uslužbencem državnih železnic za korporativno udeležbo pri pogrebu. TRST, 16. januarja 1919.

Družini STRUS in ČER.

Zlatarina in upravnica H. ZITRIN, Corso 47. Sprejema popravila ur vsakega sistema. Cene zmerno. Kupujem in menjam zlato in srebro po najvišjih cenah.

Zlatarnica G. PINO v Trstu se nahaja na Korzu št. 15 (bivša zlatarnica G. Zercovita & Figlio). Velika izbira srebrnih in zlatih, ur uhaov, verižic itd.

PFÄFF

Stroj za šivanje in vezanje pravi nemški uzorci. Seidel & Neumann in Singer' Gast & Gasser. Bogata zaloga vseh potrebščin. Mehanična delavnica za vsako popraviljanje. Tvrdeka ustanovljena l. 1878. FRANCESCO BEDNAR Trst, ulica Campanile 19.

Mestna zastavljalnica. Danes, v četrtek, 16. t. m., dopoldne se bodo prodajale na javni dražbi razne dragocnosti, zastavljene meseca avgusta 1918 na zastavne listike serije 143 in sicer od št. 57.601 do št. 58.402.

Češko Bosiljevična Restavracija (Bosiljeva uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ul. G. Galati (zraven glavne pošte). Slovenska postrežba in slov. jedilni listi.

Tečaj za risanje in slikanje za začetnike odprt od 15. januarja 1919 naprej. Pojasnila in vpisovanja od 9 do 12 v ul. San Francesco d' Assisi št. 4 (druga stopnice), IV. n., vr. 23. V. Rondić.

Zlato, srebro in dragulje kupuje po najvišjih cenah dobroznana urarna in zlatarna **A. Povh**, v Trstu, Barriera vecchia 3.

Zobozdravnik DR. J. ČERMAK v Trstu, ul. Giachino Rossini 12 vogel ul. delle Poste. Izdiranje zobov brez bolečin. Plombiranje. Umetni zobje. Umetni zobje.

KREDITNI ZAVOD za trgovino in obrt. Piazza Nuova 2 — TRST — Piazza Nuova 2. Obavija vse v bančno stroko spredaječe posle. — Daje v najem varnostne jeklene celice (safes) v svojem oklepem zakladu pod najboljimi pogoji. Uradne ure za blagajno od 9 do 13. Za varnostne celice od 9—13 in od 15—17.

Novo pogrebno podjetje — Trst Corso 47 (pri Trgu Piazza della Legna) Tel. 1402. Preskrbuje vsakovrstne pogrebe, pravo mrličev na vse kraje države. Zaloga in razprodaja metvaških predmetov, kret iz kovine in vsakovrstnega lesa v raznih oblikah, vencev, sveč itd. po zmernih cenah. Skladišča v lastnih prostorih via della Tana 31. — Izjavljuje Novo pogrebno podjetje — Trst.



Semena vseh vrst in v vsaki množini. kupuje in prodala trgovina Sever & Komp. Trst, Via delle Poste 1.

JADRANSKA BANKA — TRST — Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9. Podružnice: Dunaj, Dubrovnik, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Sibenik, Zadar. Ekspozitura: Kranj. Obavija vse v bančno stroko spada dajoče posle. Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun. **3%** v lirah in kronah po najkajalnejših pogojih. — Uradne ure blagajne od 9 do 13. —